

VIRGINIA Ágyái (köt oldalon 5-5) még hagyományosan voltak elhelyezve, míg a MONITOR köt Ágyait egy forgatható toronyba helyezte a tervező (Átletadó Coles angol kapitány volt). A haját csak gozóp hajtotta. Ezeknél jelent meg eloszár az elozokban említett négy kávetelmény: fegyverzet (forgatható IÁvegtorony), páncélat (mindköt hajás vasbá ÁpÁlt), felÁpÁ-tás (a VIRGINIA ferde páncélatÁjrÁ Ás a MONITOR sÁ-k, alacsony páncélatfedÁzetÁ lepattantak a IÁvedÁkek), Ás a meghajtás (mindköt haját csak gozóp hajtotta).

A kávetkező IÁpÁs ezeknek az Á-tásoknak az alkalmazása volt. 1862-ben elkészÁlt az első vitorlázat nálkÁlt csatahajás, az angol DEVASTATION. A forgatható Ágytorony nehezen terjedt el (valászu oka, hogy sok vÁrtes hajás volt, Ás nem akárták lebontani), ezért a jobb kávetés ÁrdekÁben a forgatható oldallÁvegeket a páncélat megerősÁse mellett páncélatzott termekben Ágynevezett "kazamatÁkban" helyezÁk el.

Megjelent viszont a dÁfoorr, vagy májškÁpp a vÁgÁsarkantyó, mely a kÁsobbí haják jellegzetes formÁjÁt adta. Ezt a vÁgÁsarkantyó Tegetthoff admirális remÁlt kihasznÁlta, amikor a lissai ÁtkÁzetben 1866. 07. 22-Án dÁfoorrÁval elsullyesztette az olasz RE D'ITALIA-t.

A kÁsobbíek sorÁjn továbbíbb tisztult a forma, csÁkkent a IÁvegek száma, de nőtt az urmÁretÁk. A IÁvegeket forgatható toronyba helyezÁk, egy toronyba kettőt. A fedÁzetet a IÁvegtornyok uraltÁk, minden tÁrgy, felÁpÁ-tmÁny elhelyezÁs a cÁlt szolgálta, hogy minÁl nagyobb kávetési szálgÁk legyen. Ezen szempontok alapÁjn 1906-ban megÁpÁlt az a DREADNOUGHT, mely egycsapÁsra korszerutlennÁtette az eddig ÁpÁlt haját. HájtrÁnya az volt, hogy csak nagy urmÁretu IÁvegekkel rendelkezett, melyek hamar elhasznÁlÁtak, kb. száz IÁvÁs utÁjn cserÁlni kellett. EzÁrt a kialakÁtott hajÁt-puson vÁltoztattak, Ás felszereltÁk kÁzipes urmÁretu IÁvegekkel is. A továbbfelesztett vÁltozatok egÁszen a májodik vilÁghÁjborÁ vÁgÁig meghatÁrozÁk voltak a flottÁkban. Legismertebb tÁpusuk a csatacirkÁlÁs NáhÁny ismert náv: angol PRINZE OF WALES, KING GEORGE V., NELSON, RODNEY, a námet BISMARCK, TIRPITZ, a francia RICHELLIEU, CLEMENCEAU, a japÁn YAMATO, MUSASHI Ás az amerikai MISSOURI. Napjainkar elvesztÁk jelentosÁgÁket, szerepÁket az anyahaják Ás a tengeralattÁjÁk vettÁk Át.

A májodik rÁsz a SZENT ISTVÁN csatahajás tÁrtÁnetÁvel foglalkozik.

A kiegyezÁs (1867) Ausztria Ás Magyarország kÁzÁs ÁgyÁnek nyilvánÁtotta a kÁlÁgyet, a hadÁgyet Ás a kÁltsÁgeinek fedezÁse mártÁkÁig a páonzÁgyet. A kiegyezÁs utÁjn mág sokÁig, hájír a kÁltsÁgeket kÁz viseltÁk, a haditengerÁszet elnevezÁse "csÁszÁri-királyi" (K.K) volt. 1889-ben kelt legfelsobb leirat vÁltoztatta ezt "csÁszÁri Ás kirÁlyi" (K. u. K) megnevezÁsre. Az Ás kÁztosÁs az egy uralkodÁs vezette kÁt orszÁgra, a kÁt orszÁ tulajdonÁjn IÁvore utalt. Ez azÁrt is fontos volt, hogy az idokÁzben nehezen megindulÁs flottafelesztÁsból magyar illetosÁgu hajÁgyÁrak is kapjanak megrendelÁst, ne csak beszÁllÁ-tÁk legyenek (mai fogalommal fovÁllalkozÁs legyen).

Az angol DREADNOUGHT megjelenÁse utÁjn tÁbb hatalom is kÁvette Anglia páldÁjÁt, Ás ilyen tÁpusÁ hadihaják ÁpÁ-tÁsÁt kezdte. A nagy kaliberu (30,5 Ás 34,5 cm) IÁvegeket tÁbb páncéltoronyban helyezÁk el, melyeket a legvÁltozatosab elrendezÁsben kombinÁltak. Az 1910-es Ávektól kezdve a IÁvegtornyokat kizÁrÁlag a kÁzÁpvnálba helyezÁk. Az OsztrÁk-Magyar Monarchia tervezett hajÁosztÁjlyÁnak, a VIRIBUS UNITIS osztÁlynak IÁvegelrendezÁse ÁjdonÁgnak szájmÁ-tott, mivel elÁl-hÁtul kÁt-kÁt IÁvegtoronyban az eddig alkalmazott kÁt IÁveg helyett hájrom IÁveget helyeztek. A IÁvegtornyok egymÁs felett voltak, Ágy az alsÁbb elhelyezÁsu nem akadÁlyozta a felsó kávetésÁ. A kávetési szálgÁk 320 fok volt, tehát a 12 nehÁzIÁvegból egyszerre tudtak ÁssztÁzet leadni. A 30,5 cm-es IÁvegeket a Skoda gyÁr szállÁtotta. A kÁszÁlo csatahajákÁ hÁjmat (VIRIBUS UNITIS, TEGETTHOFF, PRINZ EUGEN) a Stabilimento Tecnico kÁszÁ-tett, míg egy (SZENT ISTVÁN) elkÁszÁ-tÁsÁre a magyar Danubius Hajás- Ás GÁpgyÁr Rt. kapott megÁzÁst.

A SZENT ISTVÁN csatahajás ÁpÁ-tÁsÁvel, valamint első harci bevetÁsÁn bekÁvetkezett elsullyedÁsÁvel foglalkozó továbbiakban a kÁnyv. Ezeket nem ismertetÁm, az Árdeklok olvassÁk el KrÁmli MihÁlynak a HadtÁrtÁnelmi KÁzlemÁnyekben megjelent ismertetojÁt (irodalomjegyzÁkben megadva). Itt csak annyit, hogy harci feladatra kítva kÁt olasz torpedÁveto keresztelte az ÁtjÁt. Fogalmuk sem volt, milyen hajÁkkal talÁlkoztak az olasz MAS-ok (torpedÁveto), de hájborÁ IÁvÁn kilottÁk a torpedÁkat, melyek pont a SZENT ISTVÁN-t talÁltÁk el. A talÁlat idopontja

1918. június 10., hajnali 3 óra 30 perc. A találat után még árájkig a vízben úszott. Megpróbálták vontatni, de sikerülte olyan súlyos volt, hogy felhagytak a kísérlettel. 1918. június 10-én reggel 6 óra 12 perckor hullámsírtájk merült, magával vevé 4 tisztet és 85 matrázt. Az 1087 fős személyzetből ok a SZENT ISTVÁN mai orzoi. Ennél sokkal izgalmasabb a kinyv befejező, harmadik része, ugyanis a szerzők közül Csepregi Oszkár tevélegesen is résztvett az elsüllyedt SZENT ISTVÁN csatahajás felkutatásában.

A kinyvnbőlzo kábelTV-s csatornákon izgalmas filmeket nézhetünk, melyekre ezen a honlapon is felhívják figyelmünket. Az ilyen expedícióknak az izgalmon, vízrákőzésen, leváltási kutatáson túl egyetlen nehézsége van, ez a finanszírozás. Csak csodálni lehet ennek a kis csapatnak a lelkesedését és főleg a kitartását, hogy legyőzve az akadályokat, véghezvitték sok titkon reménykedő tengerész álmát: tisztázták a hajás pusztulásának pontos részleteit, rajzokat, filmet készítették a hajásról.

Magyar kezdeményezésre a horvát Ájllam a hajás hivatalosan tengerésztemető, valamint első világháborús hosi emlékművet nyilvánította.

Báke poraikra!

Irogalomjegyzék:

- Hadtörténelmi Közlemények 2000/I KR. MLI MIH. LY: Az S. M. S. "SZENT ISTVÁN"
- Hadtörténelmi Közlemények 2001/I KR. MLI MIH. LY: MAGYARORSZÁG ÉS A CS. KIR. HADITENGERESZ MEGRENDELÉSÉNEK KVÁTA SZERINTI MEGOSZTÁSA
- <http://www.militaria.iif.hu/kozlem.htm> Hadtörténelmi Közlemények
- <http://www.stile.coventry.ac.uk/cbs/staff/beece/ahnavy/index.htm> K.u.K. hadihajás ismertetője angol
- <http://www.skpu.hr/podaci/izlozbe/12.html> horvát nyelvű, sok téma
- <http://www.geocities.com/Pentagon/Bunker/5294/main.html> Tegetthoff osztály, a Szent István elsüllyedése, elhelyezkedése a tengerfenéken angol
- <http://worldatwar.net/chandelle/v1/v1n2/adriatic.html> tábbek által a Szent Istvánt elsüllyesztő MAS 15 és a K.u.K. L135 típusjelű tengerészeti repülője angol
- <http://homepages.fh-giessen.de/~hg6339/index.htm> haditengerészeti evolúciójára erre mondják: KIR. LY! angol
- <http://www.oz.net/~markhow/pre-dred/dreadnought/elotti> tápusok ismertetője angol
- <http://meltingpot.fortunecity.com/maldives/738/> predreadnought miniatúra
- <http://www.btinternet.com/~philip/torps.htm> a torpedó evolúciójára angol (feltalálójára osztrák tengerésztiszt)
- <http://www.geocities.com/Pentagon/6946/index.html> Kovács Péter K.u.K modelltervek forgalmazója
- <http://www.navalships.org/ussmonitor.html> USS Monitor webcím
- <http://www.cwc.lsu.edu/cwc/links/cwinfo3.htm> USA civil war webhelyek

Â